

A VERSFARAGÁSTÓL — A KÖZREMŰKÖDÉSIG

A világ manapság tele van szenzációkkal. Amellett, hogy az egymás háta mögött dolgozók — államok, érdekeltségek és egyesek egyaránt — talán még soha nem tapasztalt rátermettséggel, ügyességgel és ravaszsággal üzik kisdéd játékaikat világszerte, a szellemi és anyagi világ olyan alkotásokkal lép nap nap után az emberiség elé, hogy szinte az a kérdés tolszlik fel agyunkban: mi lesz ugyan száz év múlva, ha ily iramban haladunk tovább? Hiszen ma már Zepelinek, repülőgépek szállnak keresztül-kasul a világűrben, olyan gázakkal kísérleteznek, amelyek pillanatok alatt kiölik országok életét — és ugyanakkor csodák csodájaként az öreg Brit Szigetek jelenlegi kormányzója az újdonsült Amerika földjén keres új barátokat a „béke” megszilárdítására, az angolszász világhatalom meghosszabbítására. Ez pedig nehéz dolog, mert végeredményben mégis csak a népek egymásközi viszonyában döntő szerepet játszó pénzürl van szó, mellyel alig néhány évvel ezelőtt még a háborút nyerték meg: most pedig a békét akarják biztosítani, mint a kutyaharapást — kutyaszőrrel.

Szenzáció tehát akad bőven és a Kanadai Magyar Újság igyekszik is lehetőleg minden fontosabb világmozdulásról, kanadai — avagy hogy találóbban fejezzük ki magunkat, kanadai magyar szempontból érdekes eseményről beszámolni olvasóinak, jobban mondván előfizetőinek. Különösen ez az utóbbi, a kanadai magyar szempont az, ami bennünket mindig legközelebről érdekel és így egészen természetes, hogy lehetőleg a kanadai magyar hírek közlésének, az itteni egyházi társadalmi, gazdasági és általában véve a Kanadai Magyar Újságot legközelebről érintő kérdések tárgyalásának igyekszünk legtöbb helyet szorítani.

Sajnos azonban itt be kell vallanunk, hogy a körülmények éppen nem szerencsés közrejátszódása folytán nem sikerül ezen hivatásunkat oly mértékben teljesítenünk, ahogy azt lapunk barátainak nagy része megkívánja és mi is szeretnők. Mászóval a Kanadai Magyar Újság jelenlegi tartalmával, illetve terjedelmével nem teljes mértékben egyetértökkel mi egyetértünk, már amennyiben magunk is nagyon jól tudjuk, hogy mi az ami hiányzik, mi kellene még ahhoz, hogy lapunkat igazán a kanadai magyar közvélemény egységesen megnyilvánuló visszhangjává fejlesszük. Mi sem vagyunk tehát vakok, azonban kötelességszerűen jobban ismerjük a helyzetet s éppen ezért nem állunk vezető helyen ismét a Kanadai Magyar Újság nagyobb fejlesztését célzó kérdésekkel foglalkozni, különösen miután ez egyúttal közérdek is.

Abban ugyszólván kivétel nélkül megegyezik minden olvasónk, hogy lapunk jelenlegi terjedelme nem elegendő arra, hogy az egyházi, egyleti és általában helyi érdekű hírek a kívánságnak megfelelő terjedelemben jelenjenek meg. Mindenki megegyezik viszont arról is, hogy még a jelenlegi hírszámot is változtatásból és érdekesebbé kell tenni, szó sem lehet tehát arról, hogy a lap jelen formájában jobban kielégítse a helyi hírekre kiemelt akarókat, miután olvasóink nagyobb része tulajdonképen nem zárt magyar telepeken, hanem a kanadai magyarság zömétől távol, más nemzetiségűek közé ékelődve él. Ezek után mindenki természetesnek fogja tartani, hogy a Kanadai Magyar Újság olvasóinak többségét alkotó szétszórt magyarokat inkább és közelebről fogják érdekelni a helyi események.

Mindenki megegyezik tehát abban, hogy lapunkat meg kell nagyobbitani, hogy tetszés szerinti terjedelmű állandó rovatot kaphassanak az egyes kanadai magyar tömörülések, nemcsak a telepek és egyházak, hanem a Kanadai Magyar Szövetségtől kezdve egészen a legkisebb betegsegélyzők, uyhogy köz érdekek levezéséiket éppennyug közölségek a Kanadai Magyar Újság révén, mint a helyszűke miatt jelenleg sajnos nem közölhető nyugtázásokat. Tehát egy olyan terjedelmű lapra van szükség, amelynek mintegy fele anyagát maguk a különböző egyházi és világi alakulatok küldenek be közlés végett. Ezek szerint lapunk oldalszámát legalább tizenhatra kell felelni a mostani tíz helyett hogy a hírekért előfizetők kielégítése mellett a kanadai magyar társadalmi élet részletkérdésekbe menő dolgainak tárgyalásába is olyan terjedelemben bocsátkozhassunk bele, hogy az mindenkinek megfeleljen.

Ehhez azonban két igen fontos kellék szükséges, melyet mindaddig nem sikerült teljes mértékben megszereznünk, viszont nélkülük hiába tervez, vitatkozik vagy kifogással bárki is. Az egyik természetesen az, hogy mindenki igyekezzék előfizetési kötelezettségének eleget tenni, nemkülönben minél több áldozatkész barátot szerezni lapunknak. A másik nélkülözhetetlen kelléke a valóban hatalmas kanadai magyar sajtó megteremtésének: a közreműködés, melynek hiányát — dicsőretreméltó kivételektől eltekintve — mi is megérezzük, amint megéri bármely lap éppennyug, mint az előfizetések távolmaradását.

Tehát közreműködésre, minden kanadai magyar segítségére van szükségünk. Nem költeményeket kérünk itt barátainktól, hiszen a főszáma felhalmózódtól versek közül allig találnánk kettőt, amely tényleg általános érdekű hangokat penggetne s így bármennyire sajnáljuk is, arra az állásponton kellett helyezkednünk, hogy ameddig elegendő helyünk nem lesz erre a célra, csupán az irodalmi értékű verseknek adunk helyet. De igenis elsóranug fontosásának találjuk lapunk mindenegyes barátjának közreműködését, még pedig kétféle irányban. Előszór is azt szeretnők megmagyarázni, hogy mi csakis azt irhatjuk meg az egyes telepek életéből, amit az angol hírlapok fel említenek, illetve, amiről bennünket honfitársaink tudósítanak. Tekintettel pedig arra, hogy az angol sajtóra a kanadai magyarság aránylag csekély számánál fogva nem fog sohasem beszámítható befolyást gyakorolni, nekünk feltétlenül honfitársaink tudósításaira kell támaszkodnunk, ami egyúttal azt is jelenti, hogy ha hozzánk nem küldenek be helyiérdekű híreket olvasóink, akkor azt teljesen hiába keresik egyesek az újságban.

Ha már tudósítónk szerepéről és annak közérdekű fontosságáról van szó, nem mulaszthatjuk el, hogy hálás közöne-

tünket fejezzük ki mindazoknak, akik fáradságot nem kímélve rendszeresen értesítettek bennünket a környékükön történt magyar érdekű eseményekről. Felkérjük azonban egyúttal azokat is, akik akár elmaradtak tőlünk, akár még nem csatlakoztak hozzánk, forduljanak mindenkor bizalommal a Kanadai Magyar Újsághoz a magyar sajtó ügyét érintő kérdésekben. Mozduljon meg az egész kanadai magyarság! Küldje be még a legparányibb magyar telep is közérdekű tudósításait, de ugyanakkor ne mulasszák el akár barátaink, akár ellenségeink, hogy a lapra vonatkozó megjegyzéseiket vagy legszigorubb kritikájukat velünk közöljék. Legyen a Kanadai Magyar Újság az egész kanadai magyarság lapja, melynek hasábjain vallási, pártpolitikai és legfőképen bármilyen üzletérdekeltségi hovatartozásuktól függetlenül: szólaljanak meg végre kivétel nélkül mindazok, akik től a kanadai magyarság irányítását és jövőt vár.

Saját kárán okul — az angol

HOGYAN FEST A BOLSEVIKI ÉDENKERT KÖZELRŐL?

LONDON, október 20. — A szovjetparadisomból visszatért két angol munkás beszámolója rendkívül nagy és mély hatást gyakorolt az egész angol munkás-közvéleményre. Mint ismeretes, a kenti grófság egyik bányájában akadtak elégtellen munkások, különösen ketten, Roone és Crane, akik gyakran hajtották, hogy „Oroszországban bezzeg jobb sora van a munkásnak, mint itt Angliában...” Tilden, a bánya vezetője erre ki jelentette, hogy szívesen megfizeti utiköltségeiket — nemcsak ennek a két munkásnak, hanem bárki másnak is, aki Oroszországot meg akarja ismerni — azzal a feltétellel, hogy ha visszaternek, a való igazságot mondják el társaiknak. A két munkás, akiket a szovjet földjére egy oroszul kitünően beszélő tanító, Mr. Southam kísért el, most Dowerben, a bányamunkások egy rendkívül népes ülésén híven beszámolt oroszországi tapasztalatairól.

Nagyjából eljutottak mindenüvé, ahová csak kedvük tartotta. Első állomásuk a barovszki bánya volt. Amit itt láttak, az valósággal lesújtotta őket. Egy nagy lyuk tátongott a hegy oldalában, ez volt a bánya, a lezártas pedig olyan veszedelmes

volt, hogy az orosz bányafelügyelő maga is vonakodott leszállni velük a mélybe. Ezzel szemben az oroszok büszkén hivatkoznak arra, hogy az ő munkásaik mind össze napi hat órát dolgoznak. Amire a két angol bányász megjegyezte, hogy egy angol bányász egyáltalában nem volna hajlandó ilyen viszonyok között napi három órát is dolgozni... A tárnában a szentúrát asszonyok végzik, akik nyolcórás szakköze dolgoznak. A bányászasszonyokról rongyokban lógtott le a ruha, meztelán dolgoztak, itt-ott egy-egy szénnel rakott csille fordult ki a bányából. Az asszonyok tolták, vagy fáradtan húzták a kocsiikat.

LÉGYRAJOK AZ ÉLELMISZEREKEN

Az angolok ezután megnézték az orosz bányászok lakásait. Egyszerűen borzalmas volt — mondták — amit láttak. Kéves a víz, a közegészségügyi viszonyok szörnyen el vannak hanyagolva, fűrdőnek nyoma sincs. A legtöbb házban családok laknak, hálóknak együtt. Legyek és élősködők milliószámra nyüzsögnek mindenütt. Senki sem szokik meg azon, hogy az üzletek kirakataiba kitett élelmiszerekre rojokban telepszik a sok légy és az uca pora részál minden holmira. Amikor az angolok mebotránkoztva figyelmeztették őket ezekre a lehetetlen viszonyokra, az egyik bolsevik nyugodtan kijelentette, hogy az orosz munkás kicsire nem néz. Másutt néhány üres, dűledező viskót mutattak még nekik: ezek a kalyibák — fűzte hozzá az orosz magyarázat — az átkozott cári uralom idején munkás lakások voltak és most készkarva hagyták meg őket, hogy elretentő például szolgáljanak a munkások önön szemükkel lássák, milyen hitvány életük volt a cárizmus idején... De mennyire elcsodálkoztunk — mondotta a két angol munkás, — amikor alig néhány lépéssel odébb ugyanilyen szegény és nyomorult viskókat pillantottunk meg, csak ezek szuffolátság meg voltak telve bányászokkal és családjaikkal! Mikor pedig néhány perccel később négy szemköt beszélhettünk az orosz bányászokkal, valósággal kétségbeeső dolgokat beszéltek az alacsony munkabérekéről, a folytonos bérlévonásokról, amelyek „világorradalmi célokra szolgálnak” és keserves munkákban esztelték az orosz munkásság általános szegénységét. A legrettegetőbb — mondtotta egy orosz bányász — az, hogy míg fekete kenyérrre is alig telik, a kormány — politikai okokból egyre szállítja kifelé az orosz gabonát...

Moszkva egyenest megdöbbsent A bűz sok helyütt olyan kiálhatatlan, hogy valóságos fojtogat. Az emberre százával támadnak a koldusok. Sok koldus betör a vendéglőbe és fenyegetőzve követeli, hogy adjanak nekik enni. Ha pedig nem kapnak, betörnek az ablakot vagy másféle kárt tesznek. Moszkvában az élelmiszerek hihetetlenül drágák: egy tojásért 15 centet is elkérnek, egy font vaj ára \$1.20 s emellett a vizszolgáltatásért minden család hetenkint, külön, körülbelül három dollárt fizet.

ÉHINSÉG ÉS FÉNYÜZÉS

A pékboltok és mészárszékek előtt óraszámra állanak az emberek, viszont néhány uccában pazar kirakatok pompáznak. A legszebb foglaltasú ékszer, elegendés háli zsolettek, dűs prémek kínálgatják magukat az ívegek mögött. Moszkvának fő uccáján vagy mérőöldnyíli szuszásában látni a rafinált fényüzésnek ezeket a megvesztegető szépségeit, amelyeket persze csak a nagyon gazdag emberek engedhetnek meg maguknak. Csak most látjuk — jelentette ki fölháborodva a két angol — milyen szörnyű ez az igazságtalanság, amelyet angol kommunistáink otthon tájtékozva bélyegeznek meg. Itt azonban nem veszük észre. Az orosz munkás tudvalevően nincs abban a helyzetben, hogy ilyen drága bundákat és ékszereket vegyen. Hát akkor kinek a kedvéért pompáznak a kirakatokban? Ki az, aki ebben az országban a nyomorgó és tönkretett proletariátus rovására ilyen aljas módon meggazdagodik?

MESE A BOLDOG ANYÁKRÓL

Oroszországban ugyszólván teljesen megszűnt a családi élet — mondták az angol munkások. — A család nem eszik otthon, legtöbbjük szegényes, lezüllött kis vendéglőben étkezik.

Mely mintha valámi belső tűz emésztené, a fejének egy-egy gyanakvó mozdulatára nagyot lobbant. Már másfél órája lovagoltak így, de a felzót országúton a az országút két oldalán itt-ott feltünedező falvak, tanya és kastélyok romjai között nyomát sem találták az ellenségnek. Egy-egy varjuccapat huzott el fölöttük Homburg irányából nagy lóháttal de azonkinéma es dermedt volt a környéken minden. Néha, ha sötétebb felhő érkezett följük s a pásztárakban vonuló eső függönye eltakarta előlük a tájat, megálltak s a gőzöl-gó paripák nyakát halkán tapsikolva, hosszan, feszűlten hallgatóztak. De még csak kutyavakkantás sem hallatszott. Olyan süket s nyulatalanság volt ez a csönd az eső sejtelmes sugásával, mintha víz alá merültek volna s szinte jól esett, ha valamelyik ló felnyerített. Aztán megállt az eső s lezárt a kőd. Tejfehér lett körűlöttük az egész világ s mert ebben a fulladásig sűrű és vakító fehérségben jóformán a lovak lábát sem lehetett tisztán látni, az volt az érzésük, hogy a levegőben libegnek. De azért nem álltak meg. Mentek. Parancs volt, ők huszárok voltak s ha vakon, süketen és botorkálva is, de mentek. És így történt aztán, hogy a vézna kis kápír ott az élen, ar-ra lett figyelmes, hogy a lóva hirtelen megtorpan s a nyakát kíváncsian előrenyujtva, összeszógt egy másik lóval.

VITÉZI ÉNEK EGY VÉZNA KIS KAPLARRÓL

IRTA: SZILÁRD JÁNOS

Ferenc római császár és magyar király rajnai hadait akkor-táj már hetek óta szűnét nélkül ildőzte a tábort nép legnagyobb és legkegyetlenebb ellensége: az időjárás. Az 1793-ik esztendő őszén sok magyar szer hűgta ott kerekét, tenge-lyét rudját a verduni feneketlen sárban és se szeri, se száma annak a sok kunsági csikónak, mely meleg istálló és takarmány nélkül itt, a felperzselt északfranciaországi mezőkön vonszolta magát fájdalmas nyertes sel, esőben, szélben, fagyban és gözölgő verítékben az utolsó nyertes felé. Nagy volt a nyomoruság akkor.

A Verdun alól visszavonuló osztrák armádiát nem a párisi konvent forradalmi csúrhéje, hanem a nélkülözés és a szenvedés kergette maga előtt, mint a szélvihar láthatatlan réme a feléget. A hetek óta megállás nélkül zuhogó esőben, az egyvégben dűdülő kegyetlen ősz szélben, az elpusztult falvak, felperzselt kastélyok, néptelen tanya és halott városok világtalan dűdülő embert és állatot egyetlen érzés gyötört, amely erősebb és hatalmasabb volt minden császári parancsnál ki innen! Ezt a földet az Isten elfelejtette, az ördög elátkozta s nyilván valami harmadik, dé-

moni hatalom törvényeinek engedelmkedett, a felhő összecimborált a szelek járásával, a sár a faggyal, a kőd az uttalan utakkal, ki innen, minél hamarabb és gyorsan, gyorsan, mert ez a föld nem tür meg a hátán ellenségeit!

Melas császári generális hadát sem türte meg. Hiába voltak magyar huszárai, kik előtt ugy szaladtak a lófarkas francia vasasok, mint ürge a cigány elől, hiába volt horvát gyalogsága, melynek az utolsó bakanczosos is három gránátost tudott volna fölöstökömrre elfogyasztani és hiába tördelte a kezét Bécsben a magas vezérkar: megeredt az eső, feldudált a szél, a völgyekből felkullgott a kőd, a hegyekről lesompolygott a fagy, tört a székér, hullott a ló ezerszáma és volt olyan varjuccapat, mely a lengyel mezőkről csődült ide sebes szárnyalással, hogy lássa a csodát: mint kell a világ akkor leghatalmasabb armádjának vereség nélkül, csufosan megfutamodnia.

Azt mondják, a magyar huszárok káromkodása még az északi szelet is tülharsogta. Allg, hogy a kiéhezett, leronyolt és fenéki elkésredett hadsereg a Saar-vidéki barátságos városok határán megállt, hetek rettentő nélkülözés után először jóllakott s kifujta magát Melas tábornok nem kis megdöbbségre azt a hírt hozták, szpionjai, hogy Metz irányából a Homburg nevezeti városkán keresztül, nagyszámu ellenséges csapat közeledik.

A tábornok tájtékozott. Ha a hír igaz s ez a csapat az ő szét szórta pihenő katonáit meglepi, elkerülhetetlen a katasztrófa.

Behívatta az adutánsát, báró Stütterhelm örnagot és az ő szokott nyers modorában rendelkezett. — Az egész hadsereget álar miroztatni és a lehető legsürgősebben felsorakoztatni a saarbrückeni hídfőállítás mögött! Ad dig is, míg ez megtörténik, egy kicsiny, de bátor s ennél fogva válogatott emberekből álló huszárrór induljon sebes vágatva Homburg felé, ha ellenséget talál, kímélje ki az erejét és a zonnal jelentse! Intézkedjék!

Az örnagy összecsapta a sarkantyúját, futott Worümser huszáróbestert kvártélyára s a válogatott emberekből álló kis huszárcsapatot az ősz eső függönye mögött néhány perc múlva elnyelte a messzeség.

A Saarbrückenből Homburgba vezető országúton tizenhat huszár haladt. Élűkön egy vézna kis kápír, ez volt a tizenhetedik. Kicsiny csapat, országút hódítani, vagy ellenséget megverni nem lehet vele, de tábort vagy várost kikémlelni s még idejében hazavinni a veszedelem híret, erre megfelel. Különösen ha magyarok azok a huszárok. Mert majdnem elfeledtem, egytől-egyig szabolcsi gyerekek voltak. Még az a vézna kis kápír is ott az élen, aki a szítáló őzi esőben ugy behuzta a nyakát a riens bundájába, hogy csak a szemé látszott. De az aztán lát szorús fekete pont. Két szorús fekete pont.